

POSUDEK NA DIPLOMOVOU PRÁCI

Jméno diplomanta:	Jan Vedra
Téma práce:	Pojem a právní důsledky překročení mezí krajní nouze a nutné obrany
Rozsah práce	59 stran
Datum odevzdání práce:	21.12.2023
Vedoucí diplomové práce:	JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.
Oponent diplomové práce:	JUDr. Jiří Mulák, Ph.D.

1. Aktuálnost (novost) tématu:

Diplomant si za téma své práce zvolil problematiku, která sice patří k poměrně častým tématům kvalifikačních prací, avšak současně jde o problematiku určitě náročnou, neboť zahrnuje řadu sporných a dokonce přímo zásadních teoretických otázek, které dosud v odborné literatuře ani v judikatuře nebyly jednoznačně vyřešeny, ba dokonce takových otázek, na které jsou v odborných pracích vyslovovány rozporné názory (viz například práce Kratochvíla, Novotného a Pelce). Proto diplomovou práci, věnovanou problematice krajní nouze a nutné obrany, resp. právním důsledkům excesu, považovat za aktuální, žádoucí a potřebnou.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody:

Problematika podmínek a mezí (limitů) krajní nouze a nutné obrany, resp. právních důsledků excesu je předně náročná na zpracování pramenného materiálu, protože kromě celkem rozhodně nikoliv zanedbatelného okruhu úžeji orientovaných prací je třeba provést pečlivou excerpci z obecně orientovaných prací, přičemž třeba pečlivě sledovat i vývojové tendence názorů doktríny. Náročná je práce ovšem i na vlastní zpracování, protože vyžaduje velmi hluboké znalosti nejen samotných institutů krajní nouze a nutné obrany, ale okolností vylučujících protiprávnost obecně a základů trestní odpovědnosti vůbec, přičemž se diplomant musí vyjadřovat k řadě zcela zásadních a kruciólních otázek. Metoda deskripce, komparace a kritické analýzy, které diplomant zvolil, odpovídají předmětu práce a vytyčeným cílům.

3. Formální a systematické členění práce:

Diplomant se nejprve věnuje obecné problematice protiprávnosti (a to v materiálním i formálním smyslu) a jejímu místu v systému znaků trestného činu. Na to v dalších kapitolách navazuje rozbor zákonných podmínek a mezí (limitů) krajní nouze a nutné obrany a z toho vyplývající vymezení případů excesu. Logicky dalším krokem je podrobná analýza právních důsledků excesu de lege lata. Poslední kapitole práce je pak věnována zhodnocením současné právní úpravy a návrhům de lege ferenda. Systematika členění práce je proto zcela logická a plně.

4. Vyjádření k práci

Práci lze celkově hodnotit jako velmi zdařilou. Diplomantův názor, že protiprávnost je znakem trestného činu sui generis, stojícího mimo obecné a typové znaky, rozhodně nelze apriori odmítat. Výklad hmotněprávních a procesních korektivů formálního pojetí trestného činu, jakož i pojetí materiálního a formálního protiprávnosti, je správný. Při úvahách o výslovném uvedení znaku protiprávnosti v popisu skutkové podstaty některých trestných činů mohlo být odkázáno i na názory Solnaře. Přisvědčit třeba i výhradám, které diplomant vznáší stran novelizace článku 6 Listiny. Zajímavá je i zmínka o „tradicích“ jako specifické okolnosti vylučující protiprávnost, rozšiřující jejich stávající katalog. Dobře byl vystižen základní rozdíl mezi úpravou proporcionality krajní nouze v trestním zákoně z roku 1950 a z roku 1961. Souhlasit třeba rozhodně s názorem, že požadavek povinnosti nebezpečí snášet nelze rozhodně chápat absolutně. Diplomant si rovněž záslužně všimá odlišnostem v pojetí subsidiarity v pracích různých autorů. Kvitovat třeba rovněž pozornost, kterou diplomant věnuje otázce subjektivního nebo objektivního pojetí protiprávnosti útoku, jakož i jeho upozornění na nejednotně posuzovanou otázku, zda útokem může být i jednání nedbalostní, resp. na různá řešení této otázky v odborné literatuře. Výklad, který je v těchto kapitolách obsažen, je sice poměrně stručný, ale orientuje se na podstatné otázky a je podán jasně, výstižně a zcela srozumitelně. Pokud jde o právní důsledky excesu, pak rozhodně třeba souhlasit s názorem diplomanta, podle kterého podmínky krajní nouze a nutné obrany musí být stanoveny zákonem a nelze připustit jejich deformaci v procesu aplikace. Ohledně polehčující okolnosti podle § 41 písm. g) TZ, je skutečně problematické využití této okolnosti v případech absence nebezpečí snášet, resp. v případech putativní krajní nouze a nutné obrany.

S ohledem na demonstrativní výčet těchto okolností v trestním zákoníku by bylo ovšem v těchto případech možné uvažovat i o okolnosti v zákoně výslovně neuvedené. Tuto cestu ovšem samozřejmě nelze zvolit v případě institutu mimořádného snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 7 TZ. Připojit se třeba je rovněž k výtce diplomanta ohledně zákonného omezení aplikace institutu upuštění od potrestání podle § 46 TZ pouze na kategorii přečinů, resp. omezujícího požadavku „litování činu a účinné snahy po nápravě“. Pokud jde o aplikaci privilegovaných skutkových podstat podle § 141 a 146a TZ, pak rozhodně není nedůvodná výhrada diplomanta stran nesouladu zákonného názvu trestného činu podle § 146a TZ a jeho obsahu, zahrnujícího nejen „prosté“ ublížení na zdraví, ale i těžkou újmu na zdraví. Konečně pokud jde o návrh diplomanta de lege ferenda (odlišit vyloučení protiprávnosti a vyloučení trestnosti), inspirované německou úpravou, rozhodně lze o něm diskutovat.

Celkově lze předloženou diplomovou práci hodnotit jako velmi zdařilou. Diplomant především prokázal výbornou orientaci nejen v samotné právní úpravě zkoumané problematiky, ale rovněž v poměrně bohatém okruhu literárních prací, které se této problematice věnují. Kladem práce nesporně je systematika výkladu, náležitá hloubka a odborná úroveň zpracování, jakož i velmi dobré vyjadřování a formulování vlastních myšlenek a závěrů. Text práce je zpracován srozumitelně a přehledně. S prameny diplomant pracuje samostatně, příkladně a efektivně.

Závěr: předložená diplomová práce po obsahové i po formální stránce nesporně splňuje požadavky na ni kladené a je rozhodně způsobilým podkladem pro ústní obhajobu.

Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíl práce byl splněn výborně.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství.	Kritická analýza současné právní úpravy a názorů prezentovaných v odborné literatuře prokazují samostatný přístup.
Logická stavba práce	Práce má logickou strukturu, počínaje obecnými otázkami místa protiprávnost v systému znaků trestného činu, přes kritickou analýzu současné úpravy zkoumaných okolností a důsledků excesu, až po formulování vlastních stanovisek.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Účelné využití poznatků z literárních a dalších pramenů. S ohledem na povahu tématu jsou zahraniční zdroje zastoupeny minoritně. Veškeré prameny, citace i odkazy jsou důsledně vyznačovány.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Hloubka provedeného rozboru zkoumané problematiky rozhodně odpovídá zaměření a cílům práce.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Z formálního hlediska je text práce zpracován velmi dobře.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková a stylistická úroveň zpracování jsou velmi pěkné.

5. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě.
Navržený klasifikační stupeň	Výborně.
Otázky k zodpovězení při obhajobě	Jak různé literární zdroje interpretují požadavek subsidiarity jednání v krajní nouzi?

V Praze dne 27.12.2023

JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.
vedoucí diplomové práce